

Ne dvomimo, da sta k odločitvam porote pripomogla tudi **Aljoša Ternovšek** v vlogi branilca in **Darja Reichman** kot državna tožilka. / Foto: Nada Žgank

Božja dilema za običajne ljudi

Besedilo: [Igor Kavčič](#)

Kategorija: [Kultura](#) / petek, 8. december 2017 / 12:31

V nedeljo so v Prešernovem gledališču premierno uprizorili dramo Teror Ferdinanda von Schiracha v režiji Eduarda Milerja. V času in prostoru aktualna predstava je v dveh letih postala svetovna uspešnica. Odlična igra, konec napisala publika, vprašanje, kam gre človeštvo, pa ostaja odprto.

Kranj – Krstna slovenska uprizoritev drame Teror minulo nedeljo na odru **Prešernovega gledališča** je še enkrat znova potrdila, da imamo v Kranju prvovrzdno gledališče, ki je aktualno v času in prostoru, v katerih živimo, z uprizarjanjem angažiranih dramskih besedil pa nam vedno znova da misliti – ne zgolj o tem, kako si bomo lastno eksistenco zagotavljali jutri, ampak tudi na dolgi rok o tem, kako daleč bomo s tem našim početjem sploh še eksistirali.

Nemški prozaist, po stroki sicer pravnik, Ferdinand von Schirach je dramo Teror napisal leta 2014, leto kasneje so jo prvič uprizorili v Berlinu, komaj dve leti zatem, drama je vmes postala svetovna uspešnica, si jo lahko ogledamo v Kranju. Drama odpira danes izjemno aktualno problematiko terorizma. Odvija se v sodni dvorani, kjer sodijo vojaškemu pilotu. Ta je sestrelil potniško letalo, ki so ga ugrabili teroristi in ga usmerili na poln stadion, kjer je v tistem času potekala nogometna tekma. Pilot je s tem v smrt poslal vse potnike na letalu, hkrati pa obvaroval občinstvo na stadionu. Predstava je torej sodni proces, v katerem argumente soočita državna tožilka in obramba obtoženega, pri čemer pred sodišče k pričanju pozoveta tudi

priči. O tem, ali je obtoženi kriv ali ne, na koncu odloča občinstvo, ki v predstavi z glasovanjem nastopi kot porota. Po krajšem odmoru in preštetih glasovih sodnik prebere sodbo. Vedno ima seveda na voljo dve sodbi. Premierna publika je pilota s 63 glasovi za in 143 glasovi proti obtožbe oprostila.

Predstavo Teror lahko gledamo najmanj s treh zornih kotov – kot igralsko perfekcijo, skozi aktualnost besedila, ki nam v ponujeni dilemi omogoča miselno hojo po robu med civilizacijo in barbarstvom, in ne nazadnje – glasovanje je tudi interakcija z gledalci, ki s tem dobimo občutek odločevalca, kar imamo »zahodnjaki« v sodobnem svetu tako radi, mar ne?

Igralski ansambel je izjemen. V predstavi imajo igralci pri kreiranju posameznih likov zelo malo maneverskega prostora, saj oder postane sodna dvorana, ki z vsemi svojimi značilnostmi od njih zahteva popolno disciplino. Ampak kljub temu je režiser Eduard Miler iz ansambla iztisnil tisto, kar je najpomembnejše – občutek, da je tudi sodišče pravzaprav prostor igre, med tožniki in zagovorniki, med državo in ljudstvom. Mogoče so tudi liki, ne le povedano, odločali pri končni odločitvi občinstva. Tožilka **Darja Reichman** bi s prepričljivim nastopom brez dvoma uspela tudi v resnični sodni dvorani in je zagotovo marsikoga prepričala k obsodbi. Prav tako je branilec Aljoša Trnovšek z odvetniško vehementnostjo in čustveno prefriganostjo dobro prepričeval poroto. Pilot Lars Koch, igra ga **Miha Rodman**, prelep in premlad, da bi bil obsojen, je jasno dokazoval, zakaj je vojak, in prav tako tudi **Peter Musevski**, ki se celoten poklicni vek zaveda, kaj je hierarhija. **Vesna Slapar** v vlogi priče oziroma neke vrste »vzporedne tožilke« je še vedno prizadeta ob izgubi moža potegnila dovolj jasno ločnico med tem, kaj je umor in kaj junaštvo.

Na trenutke zdi, da je zgodba vendarle nekoliko poenostavljena, saj bi za bolj preišljeno sodbo na sodišče klicali še nekatere druge priče, bržkone tudi obsojence, razjasniti pa bi bilo treba tudi nekatere momente, na primer o izpraznitvi stadiona ali možnosti, da so potniki na letalu obvladali terorista. A to ne zmoti dejstva, da imamo gledalci na koncu možnost razmisliti o sodbi. Pa čeprav salonsko s sedeža, ne da bi bili resnično postavljeni pred to zahtevno nalogo. Vendarle gre za gledališče in uro in pol, ne pa za dolgotrajno večurno razpravo na sodišču.

Dobro je, da se ljudje preizprašujemo tudi o tem in ob tem skušamo prepoznati, kdo in kaj pravzaprav smo – mi, ljudje. Ali naj se človek v sodobni družbi odloča sebično in v veri v lastno pravilno odločitev v sebi vedno znova prepozna tudi nekaj »božjega« ali pa naj se ravna po zakonih, ki jih je, zato da bi bila družba bolj demokratična in pravična, napisala širša človeška skupnost. Kakšna je vrednost posameznega življenja – se ta določa na tržnici? Čeprav imamo mogoče po razsodbi občutek televotinga, je prav, da razmišljamo o tem. In če kaj, je to največji kredit, ki nam ga ponuja predstava Teror. Da se bomo vsi mi bolj trudili ravnati in delovati v smeri, da do takih vprašanj in dilem, kot jih je imel tistega večera pilot Lars Koch, sploh ne bi nikoli prišlo. In ne bodo nepravilni ljudje pritiskali na nepravne gumbе.